

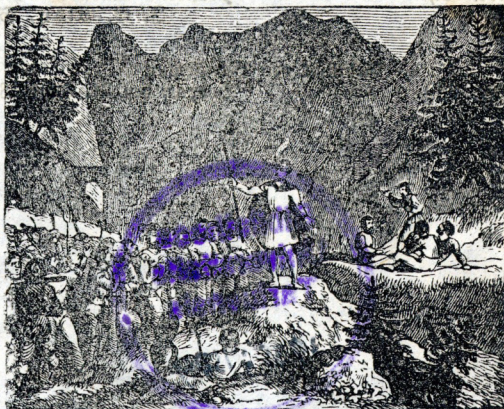
# Wanna Tutmeeš.



Ma rahwa laste armsaks ajawiteks.

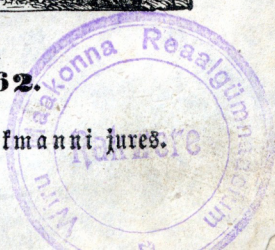
Saksakelest Ma-kele ümberpantud.

G. Ellerberg.



Tartus, 1862.

Trükkitud ja müa H. Laakmanni jures.



Auf Befehl Seiner Kaiserlichen Majestät wird von dem  
Revalschen Evang.-Lutherischen Consistorio desmittelst attestirt,  
daß in nachstehender Schrift nichts wider die heilige Schrift  
und die symbolischen Bücher enthalten ist.

Reval, Stadt-Consistorium am 23. März 1861.

Im Namen des Revalschen Evangelisch-Lutheri-  
schen Stadt-Consistorii:

(Nr. 58.)

Präsident G. v. Gloy.

J. G. Gloy, Secr.

Gebilligt von der Censur.

(Nr. 68.)

Dorpat, den 31. Mai 1862.

A-9573



6389

2001

Donat. Universitäts-Bibliothek



## Gesfönnu.

**M**önni armas kúllawadder ütleb, kui ta ramato näppo wöttab: Subba jälle üks uus ramat!

Wanna Guttomees nimmi! Ei tea mis se könneleb? Osta agga julgeste, ja wi koddu laste kätte! Saab mönni lehhelülg loetud, küll siis ütlete: Ramat on omma hinna wäärt! Kui Summal mulle ello ja terwist kingib, ja ma kuulda saan, et wanna Guttomees teie melest armas on, siis saab ka igga aasta wanna Guttomees teie jure astuma. Andke agga lahket õmaja! Sinna polest on ramat ni oddaw, et igga laste isä, kes agga ühhe ainsa näddala wina-rahha kõrwale panneb, julgeste omma lastele sedda ramatut osta jouab.

Sa ajad wina kehhasse, Se rikkub sinno  
termusse. Wiin aiab kurja teggema, Naist,  
lapsi hakkad peksma sa. Riid, taplus, war-  
gus on se ots, Keik sedda sadab wiin ja  
kõrts; Sa pärrast wiib so hingesse, Siit  
ma pealt — pörge tullesse! Sepärrast  
armsad luggejad! Ei wina jominne polle  
ühhegi innimessele kasso saatnud, waid  
uusna kahjo ja willetsust. Head rõõmsad  
uut aastat ja rahho terwist keigile. Sum-  
malaga!



## I.

## Ali=Paba

ja

## nellikümmend mõrtsukat.

## 1.

Persia maal, Pahtatti liinas ellas wannaste  
 üks wägga waene agga aumäärt töömees, nimis  
 mega Ali-Paba, omma naise ja ka kahhe pojaga.  
 Ehk nad kül mitte risti usko ei olnud, (waid  
 Muhhamedi usko) siiski nenda ellasiid, et keigis  
 asjus õigust ja truust armastasiid. Ühhel päwal  
 ütles Ali-Paba omma naese wasto: Täanna pean  
 ma jälle metsa minnema puid toma! Sest leib  
 hakkab lõppema, ja rahhakoopikad ei olle majas.  
 Ta naene wastas: Te kuida arwad hea ollewad,  
 ja Allah (se on nende teie Jummal) olgo sinnoga.  
 Nenda läks Ali-Paba metsa pole omma kahhe  
 eesliga, ilma mõtlemata et mingisuggust hädga  
 temmale peaks juhtuma.

Mets õlli wägga suur ja pakš, ja pealegi rägiti sel aeal, et selle metsa sees wägga paljo mõrtsukaid lifumas on, kes innimesst linniwõtsid, warrast ja rahhast puhtaks risusid, ja tihti ärratapsid. Pea õlli Ali-Paba omma kahhe eesliga õige pakso metsa jõudnud, ja piddi jubba puid hakkama peale kandma, kui eemalt ühhe sure salga rats-hoostega mehhi omma pole näggi tullemad. Hakkatusses ehmatas ta ärra, agga korraga tulli temmal se hea nõu mele: Rutto satis ta ommad eeslid kõrwale ja isse ronnis ta ühhe wägga sure ja pakso pu otsa, kelle oksad ni pakšud ollid, et kegi tedda seal ei woinud nähha.

Täis kartust ja hirmo otis ta mõrtsukatte tullemist. Pea ollid nad talle nenda liggi jõudnud, et hobbuste jalla häält ja hironomist selgeste kuulda wois. Wähhe aja pärrast ollid mõrtsukad Ali-Paba liggidal, astusid iggaüks omma hobbuse seljast mahha, siddusid neid pude külge kinni, ja hakkasid omma kotta saddula nöbi külgest lahti peästma.

Mõrtsukatte pealik watis ümber, kas keit rahho sees piddi ollema. Kui keddagit ei näinud, andis ta teiste mõrtsukatele käsko omma järrele tulla. Seal näggi Ali-Paba, et nad ühte falla teed, mis kesk pakso poõsaste wahhelt läbbi läks, ühhe kaljo-ropa ette tullid, kus üks raud üks ees õlli. Ropa ukse ette jäid keit mõrtsukad seisma, ja Ali-Paba kulis pu otsas selgeste need sõnnad: Sesam, Sesam lahti te!



Uks läks lahti, ja keif läksid sisse, kunni  
wimala ka nende pealik sisse olli läinud ja uks  
jälle kinni läks.

Tülki aja pärrast tullid mõrtsukad jälle wälja  
— mõtsid ommad hobbused ja hakkasid sedda-  
samma teed jälle taggasi minnema, kust nad ollid  
tulnud. Kui nemmad Ali-Paba silmade eest  
ollid ärrakaddunud, otis ta weel wähhe aega ja  
siis hakkas ta pu otsast mahha tulles. Kohhe  
otsis ta selle salla-tee ülesse, ja leidis et se kopa  
uks kinni olli.

Need sõnnad ollid alles Ali-Paba mees,  
mis ta mõrtsukatte pealikko lääst olli kuulnud,  
ja ta tahtis hea melega teada sada, mis asjo  
seal kopa sees piddi ollema. Ukse ees ütles  
Ali-Paba: Sesam, Sesam lahti te! Häddaste  
olli ta need sõnnad wälja räkind, kui jubba uks  
lahi läks, ja Ali-Paba astus julge süddamega  
kopa sisse. Kopas olli seest peaaego üsna pimme,  
muud kui ühhest weiksest august, mis kopa  
peal olli, paistis weike walguis sisse. Ugga  
mis näggid Ali-Paba silmad siin? Pörranda  
peal maas seisid kottid täis kuld- ja hõbbe-  
rahha. Rastid täis kallist siidi ridid, ja monda  
suggo kallid perlid. Gestotsa ehmatas Ali-Paba  
ärä, sest et temma omma ello sees kuskil ni paljo  
warrandust polnud näinud, kui ta nüüd näggi.  
Sai esimenne ehmatamisse oog ülle läinud,  
wöttis Ali-Paba ni paljo kotta omma kätte, kui  
ta ommad eeslid arwas ärrakandwad. Ukse

tagga ütles ta jälle need sõnnad: Sesam, sesam, lahti te ja tulli kopast wälja. Geslid ei polnud weel kaugele läinud, ja nenda hakkas Ali-Paba kotta nende selga talluma; wimalaks panni ta piisut kuimi ossi peale ja hakkas koddos pole minnema.

Ripea kui Ali-Paba olli koddos joudnud, ajas ta ommad eeslid wärrawast sisse, ja panni neid ka jälle ennese tagga rutto finni. Tuppaa astudes tulli naene temma wasto ja ütles: tänna olled sa õige rutto taggast joudnud! Ehk on sul mingisuggune õnnetus juhtunud? Ei, armas naene, wastas Ali-Paba: tänna on mul üks isseärranis õn juhtunud! tulle ruttuste oue peale ja aita mind kotta sisse tua. Ali-Paba naene olli ka warsti walmis tulles, ja kui ta kottid läbbi katsus, ja neid rahhaga täidetud näggi, ehmatah ta üsna ärra. Wahhe aja pärast, kui esimenne rõmo tuhhiin mödäs olli, ütles ta omma mehhe wasto: Ali-Paba! ehk olled wahhest Allah wasto efsinud, ja wõra warra ennesele noudnud?

Ärra karda, armas naene, wastas Ali-Paba, minna ei olle kusilt warrastanud, egga arma sedda ka koggoni mitte wargusselts, kui üks õnnelikul kombel mõrtsukatte järrel mingisuggust asjo leiab.

Nüüd hakkas Ali-Paba keit omma luggo üllesräkima, fuida ta sedda hulka rahha olli leidonud, ja mis temmal meisas juhtund. Sai



ta omma luggo räkinud, pallus ta omma naist, sedda asja nenda sallaja piddada, et legi innimenne sest middagi teada ei sa. Armas mees, ütles Ali-Paba naene: lubba mind, et sedda hulka rahha mis meie ommeri luggeda ei joua, möta woin, et arro saakšime kui paljo sedda on. Te kuida sa arwad hea ollewad, wastas Ali-Paba. Minne mo wenna Kasim-Paba jure, ja pallu temmalt ühte küllimitto wähheks ajaks; agga minna tahhan aeda miinna, ja auko kae-wata, kuhho sedda rahha mahha mattame. Ali-Paba naene läks küllimitto järrele, agga isse läks ta aeda auko teggema. Kasim-Paba ei polnud mitte koddos, kui Ali-Paba naene sinna läks. Temma naene tulli ta wasto, ja küsis: mis head sinna rägid? Ma tahtsin teilt wähheks ajaks küllimitto palluda, wastas Ali-Paba naene. Ilma aja wiitmatta läks Kasimi naene küllimitto toma, ja mötles: ei tea mis Ali-Paba peaks möötma? Ma tahhan küllimitto põhja küünla raswaga ärra märida, ehk siis wahhest arro saan, mis kaubaga temma on kolko juhtunud. Wähhe aja pärrast tulli ta küllimittoga taggasi ja ütles: nüüd said sa õige kaua odata! agga ma ei leidnud tedda ennam. Tännoga wõttis Ali-Paba naene küllimitto wasto, tännas ja hakkas kojo pole ruttama. Tubba Ali-Paba otas tedda toas, ja nüüd hakkasid mollemad sedda hulka rahha möötma. Täis süddame rõmo, ei pannud kumbki tähhele, kui keif ärramödetud

olli, et üks kuld penning küllimitto põhja külge haktand. Ni kaua kui Uli, Paba sedda rahha mahha mattis, läks ta naene küllimitto taggasi wima.

Häddaste olli ta ukselt wäljas, ja kohhe watis Kasimi naene mis küllimitto al piddi ollema. Agga kuidas ehmatas ta ärra, kui küllimitto põhja alt ühhe kuld penninge leidis. Täis kadedust mötles ta: Uli-Paba on ommeti se keige waesem Pahtatti liina sees, ja nüüd ühhekorraga möödab ta omma rahha küllimittoga. Enne ei jä mo südda rahhule, kui ma teada ollen sanud, kust temma sedda hulka rahha on wötnud. Sedda aega ei joudnud ta ärra odata, millal temma mees Kasim korddo tulles. Se pääw olli temmal ni pitt kui üks terve nädal. Dhto tulli Kasim kojo, ja kohhe läks ta naene temma wasto ja ütles: Urmas mees, sinna pead ennast ühheks joufaks ja rikkaks kaupmehheks, agga sa olled efsitusse sees; sinno wend Uli-Paba on kümme kord rikkam. Sind nään ma omma rahha itka luggewad, agga so wend, kes üsna waene peab ollema, mödab kuldrahha küllimituga, ja näitis omma mehhele sedda kuld penningat. Kasim wöttis rahha tükki, watis ja ütles: sellela mulle sedda asja selgeminne ärra, et ma parreminne arro saan. Diguusse pärrast olles piddand Kasim ennast rõmuštama ta wenna önne üle, agga nisuggune mees ei olnud temma mitte.



Uhnusse ja kaddeusse pärrast ei tulnud unnigi õse ta peale, ja päwa tousuga läks ta Ali-Paba jure ja ütles temmale: Wend, mis assti se on mis ma sinnust kulen? — Jõse olled sa werri waene, ja nüüd ühhekorraga mödad sa omma rahha küllimittoga? Urmas wend, wastas Ali-Paba: ma ei tea mis se on, mis sa rägid? Arra te ennast ni rummalaks, ütles Kasim: wata sedda rahha, mis minno naene eile küllimitto pohja alt on leidnud, se on selge tunnistus. Nüüd näggi Ali-Paba kül, et se falla-assti jubba ka ta wennal teada olli, sepärrast ei pannud ta enam wasto, waid ütles: Kasim, üks oõsa keigest rahhast tahhan ma sulle anda, kui sa sest kaugemale ei rägi. Sedda pean ma õigussega sinno kääst sama, ja sa pead ka mulle ütlema, kust sa sedda olled sanud, et ka minna woin siina miina, ja ennesele tua, wastas Kasim; ja kui mitte, siis annan ma sedda kohtusse teada, ja keif se rahha wõetakse sinno käest ärra, ja sa langed kohto kässõ alla; agga minna saan omma truusse eest head makso. Seddawisi rälis Kasim omma wenna Ali-Pabaga. Ilma kaddeusseta juhhatas Ali-Paba omma wennale sedda teed selle kopa jure, ja ütles ka need sõnnad temmale, kuidas kopa üks lahti lähheb. Muud ei tahtnud Kasim enam teada. Ilma jummalaga jätmatta läks ta kajo taggasi, panni keif teiseks hommikuks tee-reisi tarwis walmis, ja nenda läks Kasim enne päwa touso

omma kümne eesliga teele, ja mõtles: kui se tee-reis mul heasti lähheb, siis tahhan teise reisiga kakskümmend eesliid kasa võtta. Nendawisi mõteldes läks ta metsa. Pea leiab ta ka sedda Ali-Pabast temmale juhatud salla-teed ja sedda suurt puud, kus otsas temma wend olli olnud, ja näab ka emalt sedda kopa ukst.

Läsfeme armad luggejad Kasimi mõrtsukatte kopa minna, keiki sedda hulka warrandust wasta, ja lähheme isse puhkama. Homme õhto same jälle kuulda, mis luggu Kasimiga juhtunud, ja mis kasso suur warrandusse ahnus temmale saatnud.

## 2.

Kasimi õn ja suur õnnetus.

Kasim astub kopa ukse ette, ütleb need temma wenna Ali-Pabast õppetud sõnnad: Sesam, sesam lahti te! Uks lähháb lahti, ja Kasim astub julgeste kopa sisse. Häddaste olli ta sisse läinud, kui ka uks temma tagga finni läks. Ütle matta hulk warra näggi Kasim omma silmade ees, ennam kui ta wend temmale olli rääkinud. Ahnuusse pärrast olleks ta keik sedda warrandust omma kümne eesli peale pannud, kui nad agga keik ärra olleks joudnud kanda. Ta wõttab ni palju kotte, kui isse jouab kanda, wiib neid ukse ette, agga ommaks sureks õnnetusseks



leiaab ta et üks luffus on. Sure ahnuſſe pär-  
raſt on need ſannad: Seſam, ſeſam lahti te!  
temma meleſt ärra läinud ja ei tulſe ennam  
mele. Kūl ta tulletab ja tulletab neid omma  
mele, agga keif on ilma aſjata. Sedda önnē-  
tuſt ep olnud Kaſim mitte odand. Täiſ kar-  
tuſt ja hädda haſtab ta kottiiſ jälle omma koha  
peale taggaſi kanda, ſelle lotuſſega, ehk need  
ſönnad ſiiſ ta mele tullekſ, ja iſſe ommeti hin-  
gega wälja päſekſ. Rahhutuma ſüddamega käib  
ta möda kopaſt eddaſi ja taggaſi, ja midda ennam  
ta need ſönno mele tulletab, on temma mõtteſ,  
kui põllekſ ta neid ſönnu ilmaſki kuulnud.  
Louna jouab kätte, ja Kaſim kuleb jubba mõrt-  
ſukatte tullemiſt, keſ ue warrandusſega kopa  
liggi tullid. Kui mõrtſukat Kaſimi kümme ees-  
lid näggid, jäid nad rahhutumakſ. Päliſ andiſ  
käſko eeslid lahti peäſta, neid metsa laiale ajada  
ja iſſe läkſ ta kahe teiſe mõrtſukattega hiilgawa  
mögaga kopa ukſe ette. Kaſimi ſüdda wärrifeſ  
ſeſ kui hawa-leht. Ta tundis ſelgeſte, et  
ſurm temmal ſu ees olli, ja ärrapäſemiſſe peale  
mõttelda ei olle. Agga ommeti tahtiſ ta kat-  
ſuda, nende kurjateggiatte käeſt elluga päſeda.  
Sepärraſt wöttiſ ta noukſ, nipea kui üks lahti  
pidi minnema, eſſimeſſe mõrtſukale waſto rindo  
lää, et ta mahha kullub, ja ſeddawiſi nende  
käeſt pöggeneda. Agga kuſt wötta?

Ehk Kaſim küi eſſimeſſe mõrtſuka waſto  
maad löi, ſiiſki olli temmal teiſega kurb luggo.

Üks ainus möga hoop, — ja Kasimi pea olli — otsast ärra. Nüüd läksid teif nellikümmend mõrtsukat kopa sisse watama, kas teif warra weel alles peaks ollema, ja kui nemmad ühtegi waea ei leidnud, ollid nende süddamed rahhul. Warsi peti nõu, mis Kasimi surnud fehha teha, ja kuida temma kopa sisse olli päsend, sest et se sõnna Gesam agga ükspäinis neile teadam olli. Pealikko kässo peale sai Kasimi fehha neljaks raiutud ja kopa sisse ülesripputud, tähhendusfeks, et se, kes ial weel kopa julgeks minna, nääks, et nissamma suggune ots temmal saab ollema. Agga isse ei tahtnud nemmad mitte enne kopa taggasi tulla, kui teif wärske surno hais piddi kaddund ollema. Nenda hakkasid teif jälle kopast wälja tulles, wõtsid ommad hobbused, siddusid neid lahti, ja hakkasid jälle tuhhat nelja omma teed taggasi minnema. Kasimi naene otas pikki silmi omma mehhe tullemist, agga kui õhto kätte joudis, ja Kasim weel nähha ei olnud, jäi ta südda rahhutumaks. Ta wõttis nouks Ali-Paba jure minna ja temmale teif räkida, mil ajal Kasim koddust ärra läinud, ja weel taggasi ei olle. Nenda teggi ta ka; ta tulli Ali-Paba majasse, ja ütles temmale: Minno mees läks tänna enne päwa jubba metsa, ja nüüd on õhto kä, agga weel ei olle tedda nähha, ma arwan, et temmal wiisiste mingisuggune õnnetus on juhtunud. Ärge kartke! wastas Ali-Paba: temma on sepärrast kauaks ärra jä-



nud, et ta õse ilma näggematta koddõ tulleb! Sellepeale jäi Kasimi naene wähe rahhule, ja läks koddu. Restõ joudis kätte, agga weel ei polnud Kasimit kuulda egga näha. Nüüd jäi ta südda õige rahhutumaks, ja kui päwa tousuni weel Kasim koddu ei olnud, läks ta ueste Ali-Paba jure, tedda palluma, et omma meest otsima lähhets. Ali-Paba, kes ifta üks lahke süddamega mees olli, panni kolm eeslid walmis, ja läks teele. Kui ta pea kopa liggi sai, ilma Kasimi ehk temma kummend eeslit näggemast, panni ta sedda asja wägga immeks, siddus eeslid puude külge kinni, ja läks kopa ukse ette. Agga misfuggune kurb luggu otis tedda seal, kui ta wärsket werd ukse ees maas leidis? Ta ütles need sõnnad ja üks läks lahti. Kopa sisse astudes, leidis ta omma wenna Kasimi tehha tükid kopa ukse ette ülles rippitud. Ilma aea wiitmatta wöttis ta neid mahha, siddus ühhe rättiko sisse, ja panni omma eesli peale. Nüüd wöttis ta weel ni paljo kotta, kui omma kaks eeslid lotis ärrakandwad, panni pissut kuiwi aggu weel peale, ja hakkas kajo pole ruttama. Pääm olli jubba ammo loja läinud, kui ta koddõ sai. Ki pea kui omma kaks eeslid olli oue ajanud, ja naesele kaskõ annud keik kottid tuppä kanda, olli temma essimenne tö, Kasimi furno-tehha ta naese maeasse wia. Ali-Paba kopputas Kasimi maja ukse peale, ja warsti tulli Morgana (se olli Kasimi ümmardaja) temma wastõ, teggi

oue wärrawad lahti, ja Ali-Paba ajas eesli  
 siisse. Morgana! siin on sinno perremehhe sur-  
 nud kehha, ütles Ali-Paba, ja näitis ühhe kimbo  
 peale mis eesli selgas olli. Morgana ehmatas  
 ärra kui need kurbid sönnumid Ali-Paba suust  
 fulis, ja tahtis jubba tuppä miina omma per-  
 remehhe naisele sedda kurbä luggo räkima, agga  
 Ali-Paba kelis tedda ärra, mitte muud räkida,  
 kui agga üttelda: et Ali-Paba tulnud on. Nat-  
 tofesse aja pärrast tuli Morgana taggast, ja  
 kutsus Ali-Paba tuppä. Kasimi naene tuli ta  
 wasto ja küsis: „Mis wastust tood sa mo meh-  
 heft? Sinu näust nään ma jubba, et mul  
 ennam lotust ei olle, et Kasim weel ellus on.“  
 Ali-Paba wastas: enne kui teil Kasimist mingi-  
 suggust teadust woin anda, pallun teid, mind  
 rahholikkult kuulda, kunni teile keif otsast otsani  
 saan räkinud. Oh Jummal! nüüd saan ma  
 arro, et mo mees Kasim mitte ennam ellus ei  
 olle, ütles Kasimi naene ja hakkas kibbedaste  
 nutma. Ali-Paba räkis nüüd keif omma luggo  
 üllesse, mis Kasimiga olli sündinud, ja et ta  
 tedda kül leidnud, agga mitte ennam — hinges.  
 Lõppetussels ütles Ali-Paba weel: teil on kül  
 praegu üks suur kurbastus, ja liateggi sepärrast,  
 et teie mees ni hirmsal wiisil mõrtsukatte läbbi  
 on surmatud. Siiski ei woi ennam kegi selle  
 wasto parrata, waid peate sellega rahhul ollema,  
 mis teile on juhtunud. Kui agga minno head  
 nouu tahhate wasto wötta, ja omma mehheft



pärritut warra minno piško warraga ühhendada, selle läbbi, ent mind Rasimi aasemelle ommaks mehheks wöttate, siis tahhan katsuda teie ello päiwi keikipiddi fergitada ni waljo kui woin.

Rasimi naene olli selle nõuga wägga rahhul, tännas tedda keigest süddamest, ja pallus, et Rasimi kehha saaks ausaste mahha maetud. Teisel hommikul läks Morgana kurwa näoga apteki peale ja pallus rohtu. Apteker küsis: kes teil siis haige on? Minno hea perremees on wägga raskeste haigeks jänud, ja meil on wähe lotust, kas ta ennam ellama jääb, wastas Morgana. Enne kui ta koddo olleks läind, läks ta turro peale, kust ühte wanna kingiseppa nimmega Mustaw-Paba omma töö jures leidis. Morgana terretas tedda lahke näoga ja pistis temmale ühhe kuld rahha peusse. Mustaw-Paba wöttis rõõmsa süddamega rahha wasto, tännas ja ütles: üks hea kae rahha! Mis on teie sowiminne? Wõtke keik tarwilisfed asjad kasa, wastas Morgana, ja tulge minno järrele. Ugga enne kui minnema hakkame, peate lubbama, et ma rätts kuga teie silmad kinne seun. Kui Mustaw-Paba sedda kulis, ütles ta: ma pannen immeks miks pärrast teie minno silmad tahhate kinni sidduda, egga teie mind wanna innimest ommeti ühte tööd sunni teggema, mis au ja süddame tunnistusse wasto on? Jummal hoidko! wastas Morgana, ja andis ühhe teise kuld rahha temma kätte, nende sannadega: ma ei arwa mitte, et teid

üht tööd sunnin teggema, mis teie ammetille  
hääbi peaks teggema, sepärrast ärge kartke  
ühtegi, waid tulge minno järrele! Mustaw-Paba  
wöttis omma töriistad kasa, lastis silmad finni  
sidduda, ja nenda läksid mollemad Kasimi ma-  
jasse. Seal teggi Morgana temma silmad lahti,  
ja ütles: olge kärmed omma töga, ja kui wal-  
mis ollete, tahhan teile waewa tassumissesks weel  
ühhe kolmanda kuld rahha anda. Mi pea  
kui Mustaw-Paba omma töga walmis olli, sid-  
dus Morgana ta silmad jälle rättifuga finni,  
andis kolmandama kuld rahha ta peusse, ja wiis  
tedda jälle omma koha peale taggasi. Sai  
Morgana jälle koddu tulnud, olli ka Ali-Paba  
senna joudnud, ja hakkas Kasimi kehha pessema  
ja kalli rohtudega sisse märima. Pu-särgi olli  
Ali-Paba ilma Morgana teadmatta lastnud senna  
tua, ja nenda pandi Kasimi kehha Ali-Paba ja  
Morgana abbiga pu-särki. Morgana läks Muh-  
hametti usso kirriko õppetaja ehk Imami jure  
üttelema, et keif Kasimi mattusse tarwis walmis-  
tud on, kes ka koha walmis olli tullemas, ja  
nenda kanti Kasimi kehha sure auga temma söb-  
radest kurnastussega hauda. Kasimi naene  
olli teiste naestega kojo jänud omma mehhe  
järrele nutma, nenda kuida se sealt ma pruuf  
on. — Monne nädala pärrast kollis Ali-Paba  
omma naese, kahhe poja ja teige warrandussega  
Kasimi majasse, ja hakkas pulmade tarwis wal-  
mistama. Kahhe ku pärrast piddas Ali-Paba



pulmad, mis wägga uhked ja kennad ollid, ja kuus päwa turis. Ali, Paba wannem poeg olli ühhes lähedas liinas kaupmehhe ammetid õppinud, ja omma hea ülespidamisse eest lüht head tunnistusse kirja sanud. Sellele andis ta Kasimi podi keige kauba ja rahhaga, et ta nüüd kui kaupmees wois kaubelda.

Ja nüüd jättame tännase õhtuga Ali, Paba omma ue õnne ja ello sisse, kül omme õhto jälle kuulda same, mis mõrtsukattega sünnib, ja kuida nende kurjad noud keif nurja lähwad.

### 3.

#### Mõrtsukatte kurri nou ja hirmus ots.

Monni ku olli mödas, ilma et mõrtsukad ommas kopas olleks käinud. Ühhel päwal tullid jälle keif omma kopa jure, agga kui wägga ehmatasid nemad, kui sisse minnes Kasimi kehha ja sure hulga omma warrandussest pudus leidsid. Meie falla koht on ülles leitud, ütles mõrtsukatte pealik, nüüd ei polle meil muud nou, kui se. — et enne rahhule ei jä, kui sedda kätte olleme sanud, kes selle furno kehha, ni kui ka meie warrandust on ärra winud; sepärrast olge waprak mehhed, ja näitke selle jures omma truust üllesse, et pea jälle omma warra kätte same, mis meie wannematte wannemad enne meid on kofkopannud! Keif hüüdsid kui ühhest suust:

„Se nou on hea!“ Müüd küsis nende pealik: kes kül teie seast se keige julgem on, se astugo wälja, ja töotago ennem surra, kui ilma ühhe selge wastufeta taggasi tulla. Üks noor mees, illusa priske näoga astus pealikko ette ja ütles: kui sulle ühte selget arro selle üle ei to, kes meie falla-kobast teab, siis ollen walmis, ilma wasto pannematta surra. Pealik, ni kui ka keik teised mõrtsukad kiitsid temma julgust, ja nenda hakkas ta ennast teele walmistama. Par-  
rajašte päwa tousuga läks ta linna, selle nouga, et kellegi kääst küsiks, kas Pahtattis legi ühte hirmust otsa on sanud. Esmalt läks ta turro peale, kust ühhe wanna kingiseppa omma tö jures leidis. Mõrtsukas terretas kingiseppa lahke näoga, ja ütles: kes teid wanna innimest ni warra töle sunnib? ilm on ka uddune ja teie silma selletus ei polle minno arwates ommeti ennam selge.

Kes teie ka ial ollete, wastas Mustaw-Paba, siiski woin teile julgusfega üttelda, et ma alles monne ku eest ühte surnud kinni ömblešin, kus mitte suggugi walgem ei polnud, kui praego siin. Kuida rõmustas mõrtsukas ennast, et ilma jär-  
rele pärrimatta jubba selle asja üle teadust sai, mispärrast temma just olli tulnud. Ühte sur-  
nud? küsis mõrtsukas, ja hakkas juttu teggema. Teie tahtsite wist üttelda: ühte surno linna fokko ömmelnud. Ei, ei, wastas Mustaw-Paba: ma tean kül mis ma rägin! Mõrtsukas pistis



ühhe fuld rahha Mustaw-Paba peusse, ja ütles: se ep olle kül mitte minno asst, selle järrele küssida, agga ommeti wõiksite mulle sest midagi kõnnelda. Kui ma kül teile sest asjast selgemat arro tahhaksin anda, ehk sedda maja teile näidata, süiski ei olle se mul wõimalik, sest et mind kinniseutud silmadega senna widi, ja nenda jälle taggasi tallutadi, wastas Mustaw-Paba. Ehk on se tee teie mees? küssis mõrtsukas. Sepärrast pallun mulle lubba anda, teie silmad kinni sidduda, et teid juhates, sedda maja näitate. Raua aega watab Mustaw-Paba sedda rahha ja ütleb: ma tännan teid teie hea aanni eest, agga kas ma sedda teed selle maja jure ennam oskan, sedda kül julgeste teile ei woi ütelda.

Mustaw-Paba tousis üllesse, panni ukse lukko, lastis ommad silmad kinni sidduda, ja nenda läksid mollemad teine teist juhates. Korraga jäi Mustaw-Paba seisma, ja ütles: ma arwan, et meie sellekorra mitte kaugemale ei läinud! Mõrtsukas wõttis tükki punnast kriti taskust, tõmbas ukse pihjalla peale ühhe kriipso, ja nenda wiis ta tedda jälle taggasi omma töö jure, kus ta ühhe teise fuld rahha Mustaw-Paba peusse pistis, tedda tännas, ja nenda temmast lahkus. Täis rõmo selle õnne üle, hakkas mõrtsukas nüüd jälle omma seltsimeeste jure taggasi rututama, kus keif tedda pitki filmi ootsid. Teisel hommikul tuli Morgana uksest wälja, ja näggi

sedda punnase kridiga tõmmatud kriipso. Mis se peaks tähhendama? mõtles ta. Tahhab kegi minno perremehhe Ali-Pabale kurja teha? woi on kegi naeru pärrast selle kriipso sia pihtjalla peale teinud. Olgo kuidagi on! süiski peab inimesenne ennast ikka ette watama, wõttis tükki kriti ja tõmbas ka keige teiste maja pihtjallade peale punnase kriipso, ilma et omma perremehhele sest olleks sõnna lausnud.

Mõrtsukas olli nüüd omma seltsimeeste jure jõudnud, ja rätis nendele omma õnne, et temma üht meest leidnud, kes temmale sedda maja näitnud, kus üks furnud kokko ömmeldud on. Keif ollid rõõmsad, ja kiitsid temma tarkust, et ta sedda maja õieti ärra olli märkind. Uega ei tohhi meie wiita, ütles mõrtsukat pealik, waid peame homme warraselt liina minema, sedda maja õieti tähhele pannema, et mitte pärrast mingisuggust eksitust ei tulle. Keif walmistasid ennast tee reisi tarwis, ja nenda läksid nemmad kolm meest kous, et üksi neist arro ei peaks sama, teisel hommikul Pahtatti liina pole. Öhto jõudis liggi, kui nemmad Pahtatti said, ja kohhe andis pealik käsko, et turro peal üksteist peawad otama, isse läks ta kahhe teise mõrtsukaga sedda maja watama. Pea tullid nemmad selle maja jure, kus se mõrtsukas punnase kriipso märgi olli tõmmanud, agga kuidagi ehmatas ta isse ärra, kui pealik temmale näitis, et ka teiste majadel sesamma punnane märk ukse



peal on. Nüüd sai ta pahhaseks, ja töötas wandega, et temma agga ühheainsa maja külge punnase friipso tõmmanud, kes agga need teised friipsud teinud, temmal teadmatta on. Ehk ta kül tunnistas, süiski ei teadnud ta ommeti mitte, misfuggune se õige maja pididi ollema.

Se olli nüüd pealikkule sureks meelepahhatusseks. Ta andis käske, et keik pidid jälle ümberpöörma, ja kui omma kopa jure taggast tullid, sai se noor mees ilma armuta ärra surmatud. Sealsammas pakkus ennast üks teine mõrtsukas, parrema nouga sedda maja ärra märkida, et kegi sedda ei nä, ja toutas surmanuhtlussega, kui temma ettemõtminne tühhine peaks ollema. Ta läks nisamma Mustaw-Paba jure, pallus tedda temmale selsammal kombel sedda maja näidata, ja andis temmale ühhe kuld rahha. Said mollemad jälle selle maja ette tulnud, tõmbas mõrtsukas walge fridiga ühhe friipso maja seina külge, ja nenda läksid mõllemad jälle taggast. Röömsa süddamega läks nüüd se teine mõrtsukas jälle omma seltsimeeste jure taggast, rakis omma luggo allesse, et temma parreminne sedda maja on ärramärkinud ja nüüd julgeste omma õnne woiwad katsuda.

Morgana olli pärrast mõrtsuka ärraminne mist uksest wälja läinud, ja näggi jälle sedda walget friipso maja seina peal, wöttis fritti, tõmbas igga maja peale ühhe friipso ja läks jälle omma maja tallitusse taggast.

Pange ennast walmis! ütles pealik, tännane  
 tekäiminne peab meile selget arro andma! Ka  
 se tekäiminne olli ilmaasjata, sest ni pea kui  
 nemmad selle maja jure tulüid, ja näggid, et keif  
 teised majad walge fridiga ollid märgitud, said  
 nemmad selle mõrtsuko ülle wägga pahhaseks,  
 läksid taggasi omma kopa, ja nenda sai ka se  
 teine omma surma möga terra läbbi. Nüüd ei  
 polnud pealikul muud nõu, kui isse Mustaw=  
 Paba jure miina, ennesele temmast sedda maja  
 näidata, ja hästi tähhele panna. Läbbi böd  
 läks ta nüüd peale, ja joudis louneks Pahtatti,  
 kus ta wana Mustaw=Paba jure läks, tedda  
 ueste pallus sedda maja näidata ja ni mitto  
 forda sealt möda läks, kunni tõeste teadis, et  
 se se õige maja on. Nüüd läks ta jälle taggasi  
 omma kopa, ja ütles nendele: Söbrad, nüüd  
 on mul selge arro käes, ja se, kes selle furno  
 kehha meie kopast on ärrawinud, peab ilma  
 armota surma sama. Pealik rakis nüüd keif,  
 mil wiisil sedda asia ette wötta: Keige esis=  
 menne tö peab meil ollema, et ennestelle ühheks  
 sateiskümmend eselt, ja kolmkümmend seitse ölli=  
 wati ostame, nendest ühhe ölliga ärra täidame,  
 agga teised keif tühjaks jättame, kus agga mees  
 sisse lähheb.

Kahhe päwaga olli keif walmis murretsatud,  
 ja kolmandamal hommikul hakkasid minnema.  
 Öhto aeg olli kä, kui pealik omma ölli-woriga  
 linna tulli, ja otjekohhe Ali=Paba maja jure



seisõma jäi. Ali-Paba istus ukse ees, ja pealik tuli temma jure, terretas tedda lahke näoga ja ütles: aumäärt perremees! teie näete siin sedda suurt õlli-mori. Ma tullen wägga laugelt maalt, ja ollen siin üsna mõeras. Kui teie mind lubaksite omma moridega tännasel õsel omma oue peale wõtta, siis olleksin teile se eest wägga tännulik. Sest homme warra tahhan ma turrule müüa miina. Wägga hea melega! wastas Ali-Paba, läks tuppa omma sullase Abdallale käske andma, mõrasti wasto wõtta, ja keif wiisi pärrast toimetada; agga isse läks ta õlli-kaupmehhe jure taggasi, pallus tedda, omma eeslid moridega siise ajada, ja kui keif toimetatud on, isse siise tulla. Morganale anti käske õhto sõmist walmistada, ja keif mõrale tehha, mis agga ial tarwis on. Pärrast õhto sõmist läks õlli-kaupmees weel fõrd oue peale waatma, kas eeslidel omma toidus ees on. Kui ennast üksi näggi, läks ta õlli-watide jure, andis iggaühhele käske, ni faua walmada, kui ta wäiksi kima wasto waati saab wiissand, et siis keif wälja tullemad ja temma tullemist ootwad. Enne maggama minnemist andis Ali-Paba Morganale käske, temma puhhast pesu Abdalla kätte anda, ja kui oiumast taggasi tulleb, et siis lihha toidus walmis on. Õlli kaupmees tuli kõjas Morgana wasto, ja Morgana juhhatas küünla tullega tedda maggamisse kambri. Ilma aja wiit matta kustutas ta küünla ärra, ja heitis mag-

gama. Morgana olli kõi lainud lihha toitu walmistama, korraga kustub ölli-lamp ta käest ärra, ja maja sees ep olle ölli tilka. Abdalla tulleb kõi, ja nääb et kõõf pimme on. Morgana annab Ali-Paba peesu ta kätte ja kaebab omma õnnetust. Abdalla ütleb Morganale: siin seiswad kolmkümmend seitse wati täis ölli, wõtta kann ja lasse ennesele ühhe seest ni paljo ölli kui sul tännaseks õhtuks tarwis lähheb. Morgana tännas Abdallad selle hea nou eest, wõttis kanni ja läks. Kui ta eesimesse ölliwadi jure tulleb, küsib üks hääl wadist: „kas on parras aeg?“ Morgana ehmatas kül selle foggematta küsimisese peale ärra, agga sure julgušega kostab ta: „lähheb weel nattuke aega! nenda käib ta keif wadid läbbi, agga igga wadist kuleb ta seddasamma küsimisest, kunni wiimse wadi jure tulleb, ja leiab et se ölliga täidetud on. Rutto lähheb ta kõi taggasi, wõttab ühhe sure paja ja lasseb sedda täis ölli, panneb sedda tullele, ja kui ölli parrajaste keeb, wõttab ta paja, lähheb nende watide jure, ja kallab keema ölli igga wadi sisse. Taggasi tulles puhhub ta omma lambi ärra, ja jääb kõi walwama. Ei ta prukind kaua odata, tašfaste teggi ölli-kaupmees afna lahti, wiškas wäikši kiwma wasto wati, ja otis wastust, agga ei keegi wastand temmale sanna. Zeist korda wiškas ta jälle, agga keif ilma asjata. Müüd läks ta südda rahhutumaks, ta tõusis üllesse, läks



aknast wälja watide jure, agga kuida ehmatas ta ärra, kui soja ölli haiso ommas ninnas tundis, ja näggi, et feif mehhed ölliga surmatud ollid. Sure kartussega panni mees leikama, ikka otse läbbi rohho-aja, ülle kõrge müri, ni paljo kui agga jallad suutsid. Morgana, kes feif pealt olli näinud, läks nüüd julgeste maggama, sest ta teadis, et nüüd ennam ühtegi karta ei olnud. Teisel hommikul warra läks Ali-Paba omma sullase Abdallaga ojuma, ja kui ta taggasi tulles näggi, et feif ölli worid alles oue peal seisis, küsis ta Morgana käest: Kus ölli-kaupmees on? temma tahtis jo warrafelt turrul olla, ja nüüd on kesk-hommiko jubba kä. Uuwäärt perremees! wastas Morgana: Summal olgo tännatud, kes teid ja teie maja minno käe läbbi nende mõrtsukatte käest immeliklul wisil on päästnud. Tulge ja waatke agga parreminne järrele, küllab siis teiegi ütlete: Jah, se olli üks mõrtsukas! Ali-Paba läks watide liggemale, ja Morgana kästis tedda ford wadi siise wadata. Agga ehmatand löi Ali-Paba ennast taggasi, kui ta ühte innimest wadi sees näggi: Urge kartel! hüdis Morgana, sest se mees ei woi teile ennam ühtegi kahjo tehha, temma on jubba surnud! Wadake ka nüüd feif teised wadid läbbi, feif on tänna öse surma sanud, muud kui nende perremees mitte, kes isse ärra lippas. Ali-Paba pallus nüüd Morgana, et ta temmale feif pididi räkima, kuida

modi nemmad surma sanud, mis Morgana ka leigest süddamest teggi. Lasseme Morganat omma luggo Ali-Pabale ülles räkida, sest aeg on illine, õhto-söök on ka walmis, ja meie teif olleme wäsfind.

## 5.

Kadja teeb Ali-Paba pojaga sõbrust ja saab surma.

Kurwa süddamega istus mõrtsukate pealif ommas kopas. ja mõtles omma seltsimeeste peale. Oh teie waprad ja truid sõbrad! ütles ta isse enneses: kes teie ni mitto ööd minnoga ollete walwanud, ja mul abbiks olnud. Millal saan ma jälle ni palju mehhi kokko? Üleks teie kui ausad mehed, möga terra al omma surma sanud, mo südda olleks rahhul olnud, agga ühhel nisuggusel kombel otsa sada, se teeb mulle kurwastust. Siiski ei jä ma enne rahhule, kui Ali-Pabale omma täit palka ollen kätte maksnud. Keige se ö ei läinud ta silmad finni, pea watis ta se hulga warra, pea jälle omma tru sõbrade peale. Pärast wimaks mõttis ta nouks, Pahtatti liina miina, ja seal ühte suurt podi üllespanna, mis ta ka teggi.

Teisel hommikul reisis ta Pahtatti liina, üris ennesele ühhe sure podi, weddas teif suggo



kallist Türgi-ma kaupa sisse, ja monne päwa pärrast seisib Radja pood täis uhket kaupa. Et mollemad liggistikko ollid, teggi ta warsi Ali-Paba poeaga sõbrust, kinkis temmale paljo kallid kiwma ja olli ülli wägga lahke temmaga. Ali-Paba poeg kitis Radja lahket süddant omma isale, ja pallus, kui temmale lubbaks, Radjat üksford omma jure wõrussele palluda, mis ülle Ali-Paba wägga rõmus olli. Ühhel õhtul ollid Ali-Paba poeg ja kaupmees Radja allewis patserimas käinud, ja taggasi tulles pallus noor Ali-Paba kaupmeest ennese jure wõeraks. Esiotsa panni Radja wasto, agga pärrast wi maks läks ta ommeti tuppä, kus wanna Ali-Paba temma wasto tulli, tedda lahkeste terretas, ja pallus, õhto söma ajaks senna jada. Teie teate, wastas Radja, et tänna rede on, kus minna mingisuggust toito ei sö, mis solaga on walmistud, sepärrast pallun teid, mitte minno pärrast tülitsema hakkata. Keif tahhan teie tahtmise järrele teha, wastas Ali-Paba, läks kõi Morganale käsko andma, keif road õhtseks ilma solata walmistada. Morgana panni immeks, ja tahtis hea melega teada sada, kes se wõras peaks ollema, kes ilma solata toito himmustab. Söök olli pea walmis, ja Abdalla kandis Morganaga toito lauale. Kui Morgana kaupmeest näggi, tundis ta kohhe ärra, et se se õlli kaupmees olli, ja läks jälle ilma sõnna lausumatta kõi. Pärrast söma tõi Morgana kolm

puddelit jodawat wina laua peale, panni neid wõera ette, ja läks isse kõli taggasi. Nüüd on parras aeg, mõtles Radja: agga selsammal filmapilgul tuli Morgana Abdallaga tuppa, teise käes Turgi trum, teises üks wille, ja pallus Ali-Pabat, et wõrast omma laulmisse ja tantsumissegä römustaks; mis Ali-Paba ka lubbas. Nüüd andis Morgana türgi trummi Abdalla kätte, ja isse hakkas ta laulma ja wägga illusaste tantsuma. Lõppetussesk mõttis ta turgi trummi Abdalla käest, läks Ali-Paba ette, ja jäi seisma. Ali-Paba ja ta poeg andsid mollemad temmale ühhe kuld rahha, ja ollid wägga rõõmsad. Wimaks läks ta ka Radja ette, ja Radja mõttis jubba pouest rahhatotti wälja, kui Morgana ueste tantsuma hakkas. Wõ al olli Morganal üks suur pitk nugga, mis ta peusse mõttis, sellega pea omma süddame, pea Radja süddame peale näitas, ja ühhe korräga fargas ta Radja peale, pistis häkiste noa ta süddamesse, et hull werd pörrandale jooksis, ja Radja olli — surnud. Ali-Paba ja ta poeg ehmatasid ärra, kui Radjat surnud näggid, ja Ali-Paba ütles: Morgana! mikspärrast olled sa tedda ärratõpnud? ja mulle sedda suurt õnnestust teinud? Se on nüüd kolmas kord, wastas Morgana: et teid selle mõrtsuka käest ollen päästnud, ja näitas ühhe sure terräwa noa peale, mis Radja kae al olli. Se on se ölli-kaupmees, kes teid ja teie maja olleks põllema pannud,



fui temma nou minno kae läbbi tühja ei oletteks läinud. Ali-Paba tundis tedda nüüd ärra, et ta tõeste se ölli-kaupmees olli, hakkas Morgana ümber kaela, tännas tedda temma truusse ja julgusse eest, ja ütles: muud ma ei sowi ennam, kui et sinna minno poega ennesele mehheks wõt-  
tad; mis ülle noor Ali-Paba wägga rõmus olli.

Agga essimenne aäsi, ütles Ali-Paba, peab meil ollema, et Radja omma seltsi-meeeste jure saab maetud, mis Abdalla ka pea teggi.

Seddawisi sai se mõrtsuka selts wiimse meh-  
heni otsa, ja Ali-Paba wõis nüüd ilma kartus-  
seta ellada. Kui ta tundis, et ta ihho ram  
jubba lõppema hakkas, wõttis ta omma poja  
ennese seltsi, wiis tedda metsa ja näitas temmale  
selle kaljo kopa, ja ütles temmale need sõnnad,  
kuida kopa uks lahti ja kinni lähheb: Ja kui  
sul ial tarwis lähheb, siis woid sa julgeste sia  
tulla, ja siit ennesele ikka ni palju wõtta, kui  
sa tahhad. Pulmad peti wägga sureste ja  
uhkeste, ja Ali-Paba suggo ellas põlwest põlweni  
sure rikkusse ja au sees kaua aega, sest se sõn-  
na Sesam olli üksipäinis neile teada.

## II.

### Mõrtsuka pruut

ehf

tee wõlla-samba jure fess ö ajal.

---

#### 1.

#### Wartung ja Maria.

**W**annaste elläs Saksamaal, Werona liina liggidal ühhe funninglikko lossi peal üks üllewaatja, nimmega Linding, omma emmanda ja ainsa pojaga, kelle nimmi Peter Linding olli. Üks noor tislermeister, nimmega Josef Wartung, olli tru ja tark tömees, kes omma ametit oskas üllespiddada, ja feigest liina rahwast armastud ja auustud sai. Kui Wartung näggi, et temma ammet temmale monne hea rubla sisse töi, tahtis ta ommale ka ühte abbi kasat nouda, ja kossis ühte noort agga waest tüttarlast, nimmega Maria. Seddasamma tüttarlast kossis ka lossi üllewataja poeg, Peter Linding, ja teggi Wartungit Maria ees alwaks ja laitis tedda foggoni ärra. Maria teadis kül,



et Peter Linding rikka wannematte laps olli, agga süiski jäi ta Wartungile truiks, ja armastas tedda se läbbi, et ta teadis, kui wägga ta temmast armastud sai. Ühhel päwal tuli Peter Linding ja Wartung teine teisega kokko, ja Linding ütles: Wartung! jätta sedda noort tüttarlast järrele, sest keif so waew temma pärrast on ilma asjata, ja Maria armastab mind ifka ennam kui sind. Nenda rakis Peter Linding Wartungi wasto, ja kurbastas tedda allati, agga Wartung läks ilma sõnna lausumatta omma teed eddasi, Jummal peale lootes, kes keif heaste toimetab. Paari nädala pärrast said Wartung ja Maria teine teisega fihlatud, mis Peter Linding pea kuulda sai, ja ennast wägga pahhandas. Ta ütles: Polle Maria weel ta käes! ja enne puhhuvad mitto tuult weel ülle Wartungi pea, kui pulmad tullewad!”

Korraga kuuldi Verona liina ümberkautes ühhest musta kähher-peaga mehhest, kes möda maanteed ja metsa walwas, — reisijaid warrast ja rahvast paljaks teggi, ja mönda ka ärra tappis.

Ühhel päwal otis üks suurt suggo proua omma meest ühhe pitka reisi pealt taggasi, agga kui monni pääw mödas, ja weelgi herrat nähha ei olnud, satis ta ommad teendrid otšima, kes tedda kül pärrast leidsid, — agga mitte ellus, waid — surnuks lödud, ja ihho allasti ühhe pu alla wiesatud. Se hirmus asš ei woinud mitte seddawisi jada, waid anti kunnirgale teada,

kes ilma wibimatta kolm sadda soldatid, ühhe kindrali ja nelli ohwitseri Verona linna satiš, selle käsuga, kui sedda mõrtsukat mitte pea kätte ei sa, siis linna pürjer-meistert temma ašsemel ülles pua. — Kindrali herra ja need nelli ohwitseri pandi lošši üllemataja Lindingi jure forterišse, agga soldatid jaotadi Ma šisse laiale, et sedda ennem mõrtsukat kinni saaks. Keif metsad otsiti läbbi, ilma et mõrtsukast fordagi nähha olleks sanud. Ühhe süggise öhtul istus rahhutuma süddamega wanna pürjer-meister toas omma leen-toli sees, kui üks lahti läks, ja must kahher-pea laetud pištoliga ta ette astus ja temmale ütles: sa olled šowind mind nähha sada, šiin ma ollen! agga kui sa mind mitte rahhule ei jätta otšimast — siis pead sa teadma, et se eššimenne kuul šinno wanna tuddi-peale otša teeb; jummalaga, wanna jahho-pea. Nende šannadega läks ta toast wälja. Wanna pürjer-meister olli ni ärra ehmatand, et muud räkida ei saand, kui kahher-pea — mõrtsukas — wötke kinni! — Zeifel hommikul andis pürjer-meister käsko, et soldatid keif linna majad pidid läbbi otšima, kunni sedda mõrtsukast kätte saab. Šše läks ta keige ees, ja nenda otšiti maja majalt läbbi. Šubba olli pea pool linna jaggo läbbi otšitud, ilma et minłgi süggust atro olleks löidnud.



## 2.

### Wartung wiatse wangi-honesse.

**U**üüd tullid soldatid Wartungi maiasse, kusti tedda rahholikkult omma tisleri tö jurest leidfid, kappid ja kastid, keif otsiti läbbi, keigewimaks mindi wodid otsima, ja forraga leiti padja alt kahher: pea parruf, müts ja habbe. Wartung ehmatas kül ärra, agga julge sõnnadega tunnistas ta, et temma sest ei tea, mil kombel need asjad temma modi on tulnud. Silmapilk andis wanna pürjer-meister käsko Wartungi käed selja peale kinni siduda, ja nenda widi tedda nelja püssimehhe wahhel wangi-honesse. Keif linna rahwas, kui nad kuulda said, et Wartung, kes üks ni auwäärt ja õiglane mees olli, ja ühhe nisugguse alluseks ennast teind, kahjatsesid tedda wägga. Maria, kui ta kuulda sai, et Wartung wangi-honesse widud, ehmatas nenda ärra, et mõnda näddalid haige modis maas olli. Kui ta parremaks sai, olli temma eesimenne tö wangi-honesse miina, ja seal Wartungiga räkida. Te peal tuli lossi üllewataja poeg, Peter Binding temma wasto ja küsis: kas sul on weel lusti sedda mõrtsukat ommaks mehheks wötta, kes monne päwa pärrast ehk jubba wõlla-sambas rippub? Maria ei lausund sõnna, waid läks omma teed eddasi wangi-hone pole. Kui senna sai, pallus ta wangide üllewatajat, et

tedda lubba's Wartungi jure miina. Wõngide  
 üllewataja lä's wanna pürjer-meistri jure ütlemä:  
 et se mõrtsuka pruut (kuida nemmad tedda hüüds  
 sid), siin on, ja teid palluda lasseb, omma peigs  
 mehhega räkida. Jah! kui ta tedda melitab,  
 et ta rutto omma süüd üles tunnistab, was  
 tas pürjer-meister, mis läbbi temma trahw ker  
 gitud saab, woid sa tedda temma jure lasta,  
 agga isse jääd sa nenda kauaks ka senna. Wan  
 gide üllewataja teggi ukse lahti ja laekis Mariat  
 siise. Kui Maria siise astus, näggi ta War  
 tungi toli peal kurwa näoga istumad, ja terres  
 tas tedda lahke näoga. Wartung, kui ta Ma  
 riat näggi, tousis ülleese, hakkas ta ümber kaela  
 finni, ja mollemad ei sanud nutto pärrast san  
 nagi räkida. Wimal's ütles Maria: armas  
 Wartung! minna tullen sinno jure ja tahhan  
 sinno käest küsida: kas so südda on ni puhhas,  
 et sa Jummalä pühha päle ees woid tunnis  
 tada, et sinna ilmasüta olled? siis ütle mulle:  
 jah! Ja ma pallun sind keigest süddamest: ärra  
 salga ühtigi ärra, mis läbbi sa aaga omma süüd  
 raskemaks teed. Sa tead, et sind süddamest  
 ollen armastand, ja weelgi armastan. Wartung  
 hakkas libbedaste nutma ja ütles: Jummal! kes  
 sa sallajamad süddame mõtted ärra nääd, ja ka  
 tead, et ma ilma süüta pean kannatama, ärra  
 lasse ilma süüta werd ärra wallada, waid wõtta  
 mind omma targa ja pühha nimme pärrast sest  
 süüst lahti peasta. Üks kurri innimenne on



need asjad ilma minno teadmatta mo wodi padja alla pannad. Wangide üllewataja, kes keif olli pealt kuulnud, piddi ommas süddames tunnistama, et Wartung tõeste ilma süüta on. Müüd lahkusid mollemad teine teisest ärra, ja Maria läks rahhulisse süddamega Jummal armso peale lootes jälle koddoo taggasi.

Monni nädal olli jälle mödas, ilma et Maria olleks Wartungid watamas käinud. Korraga olli kuulda, et Wartung lahhe päwa pärast funninga kasso peale wõlla: samba üllespodud saab. Maria läks jälle wangi:honeese pürjer:meistert palluma, et tedda weel wimast korda nähha saaks, ja tedda trööstiks, kindla lotussega Jummal peale surra. Se kord olli keif palluminne Marial ilma asjata, ja ta piddi tühjalt koddoo taggasi minnema. Keif se õe tulnud temmal und, funni wasto hommiko silmad finni läksid, ja Maria ühte wägga head unne:näggo näggi. Nemmad seisid mollemad ühhe rohhelisse Ma peal, kust ühte illusad rohho:aeda täis rojisi omma al näggid. Wartung olli Maria käest finni hakkand, ja tahtis tedda ennese järrele mäest alla tõmmata, kui Maria hakkiste unnest ülles ärkas. Ta südda löi jälle ueste kurwaks, ja ta mõtles: ma tahhan lossi peale minna ja kindrali herrat palluda, ehk ta lassseb tedda labti, kui ta kuleb, et Wartung tõeste ilma süüta on. Dhto joudis kätte, kui Maria loesi peale joudis, ja otse kohhe ette tuppa

astus, kus need nelli ohwitseri laua äres kaarti mängisid. Maria terretas ohwitserisid lahke näoga ja pallus neid kindralile ütlema minna, et ta Wartungi pärrast palluma on tulnud. Wähhe aja pärrast tuli ohwitser toast taggasi, ja ütles: kindrali herra lasseb üttelda, et keif palluminne Wartungi lahti-lastmissse pärrast ilma asjata on. Silmad täis wet, istus ta ahjo äre pingi peale mahha, jalgu puhkama, ja olli pea wässi-musse pärrast ärrauinund. Eossi kel löi üksteistküm-mend, kui ta ülles ärkas, ja neid ohwitseri alles kaardi laua jures näggi. Üks noor priske näoga ohwitser, kes laua otsas istus, küssis omma seltsi-mehhe käest: „Kas sa olled sedda jubba enne kuulnud, et kui keegi mingisugguse sü pärrast wõlla podud saab, siis öse enne sedda wõlla sammas wanna furnokehhadest puhkastud saab?“ Küll ollen sedda jutto ammogi kuulnud, wastas teine ohwitser: agga ma ei uusu mitte, et ükski innimenne ni julge süddamega on, et ta praego wõlla-samba sure lähheks, ja sealt ühhe pilpa mägiks tooks. Minna annaks omma terve rahhastotti selle eest! wastas se noor ohwitser. Maria, kes keif olli kuulnud, mötles ommas süddames: kui ma se kotti täis ommale saaks, ehk ma siis Wartungi wangist lahti päästaks. Ta astus laua ette ja ütles: kui keif sedda rahha mulle lubbate, ollen ma praego walmis, teile wõlla-samba küllest üht pilbast toma.

„Oled sa hul peast? küssis noor ohwitser.



„Kas sa tahhad isse omma peigmehele miina rumi teggema?“ Julge süddamega pallus Maria ühte nugga, mis se noor ohwitser omma tuppest wälja tõmbas ja ta kätte andis. Eõnna lausumatta läks Maria toast wälja, ja hakkas wõlla-samba jure minnema.

### 3.

#### Peter Lindingi hirmus ots.

Õhto olli pimme ja willo, tuul puhhus läbbi leppa oks, ja sure lossi tel löi pool katsteistkümmend, kui Maria julge süddamega liinast wälja sai. Ilma kartuseta läks ta omma teed eddasi, ja joudis ka pea wõlla-samba jure, kus ta tiwimüri warjo mahha istus. Korraga tuleb ta hobbuse jalla heält, ja näab ühte musta fähherpeaga pitka meest omma hobbuse seljast mahha astuwad, ja just wõlla-samba pole tullemad. Kui jubba õige samba liggi sai, näggi Maria et fähherpeal üks teine mees kaendlas olli, kedda ta samba alla mahha rõhkus ja ilma armota tapma hakkas. Halleda heälega pallus mees tedda ommeti ellusse jätta, mis peale fähherpea wastas: „Sind wllen ma jubba ammo odanud, nüüd en so ellul õhto kääs!“ ja sel silmapilgul noaga ta süddamesse pistis.

Sure ruttoga pistis lähher: pea omma noa wõlla posti külge, ja hakkas surnud wõlla keldri toppima. Maria olli sedda keif omma silma: dega pealt näinud, ja wõttis ilma et lähher: pea sedda olles näind, noa posti wahhelt wälja, ja rutto panni ta omma noa jälle assemele. Kähher: pea wõttis noa wõlla: samba seest wälja, panni omma tuppe, ja hakkas omma hobbusega jälle tuhhat nelja taggast minnema. Maria tulli nüüd müri taggast wälja, leikas ühhe pilpa wõlla: samba küljest, ja hakkas lossi peale minnema. Lossi tupp aitudes, leidis Maria ohwitserid alles kaardi mängi jures, andis pilpa nore ohwitseri kätte, rätis omma luggo temmale, mis ta wõlla: samba jures näinud, ja et ta lähher: pea noa ohwitseri noaga ärra wahhetanud. Ohwitser wõttis noa wasto ja näggi, et noa terra külges alles paks tarretand werri olli. Rõmuga andis ta rahha kotti Maria kätte, ja pallus tedda õfeks lossi peale jada. Selle järrele astus Peter Linding tupp, kaks pudgelt jodawat wina kaendlas, terretas ohwitseri, panni puddelid laua peale ja ütles: „Pappa läks jubba maggama, sepär: rast wõime julgeste weel paar pudgelt wina tühhendada! Warsti tundis noor ohwitser omma noa ärra, ja ütles Lindingi wasto: Meie olleme wist eile õhto foggematta ommad noad wahhetanud! Linding wõttis noa tuppest, pistis wee: frusi sisse, ja pühkis tedda truište omma ninna rättifuga ärra. „Minno nugga on enne



puhhas kül, ütles se noor ohwitser: agga teie noa külges paistab paks merri." Linding ehmatas kül ärra, agga sel silmapilgul seuti ta käed ja jallad finni, ja pandi õfeks keldri. — Teisel hommikul anti sedda kindralile teada, kes molles mid, wanna ja noort Lindingid, liina wangi satis. Lõssi pealt löiti palju rahha, rided, kallid kaupad ja warra, mis teik liina lohtusse sadeti. Wangi: hõnes wennitadi Peter Lindingi sones laiale, ja sure walluga pidoi ta tunniõtama, et temma se lähherpeaga mõrtsukas olnud, ja ka need asjad sallaja Wartungi wodi padja alla pannud. Maria istus laua äres, kui forraga toa ukse lahti läks, ja Josef Wartung tuppä astus. Oh sedda rõmo, mis nüüd mollesmad süddamed tundsid. Minno nõdder meel ei joua sedda ülesrääkida, waid iggaüks mõib ommas süddames sedda rõmo tunda, mis Wartung ja Maria tundsid.

Runninga kääso peale sai Peter Linding ratta peale seutud, kus ta suurt wallu tundis, ja pärast nelja hobbose wahhel temma kehha tükkideks kistsuti. Wanna lõssi üllewataja pandi elluks ajaks wangi-töösse, kus ta ka pea surri. Se olli 17. Roja ku päwal 1675, hommiku kell 6, kui Peter Linding omma noort ello lõppetäs, keige liina rahwa nähhes.

Wartung ja Mariat laskis kunningas ennese jure kutsada, kinkis neile pulmade tarwis hulga rahha, ja seadis Wartungit lõssi üllewatajaks.

Nenda ellasiid mollemad armastusſes teine teise waſto ſurmani. Pärraſt nende ſurma wals litſes Wartungi wannem poeg kunninglikko loſſi peal, ja nende ſuggo auuſtadi ja armastadi keikist innimeſteſt. Nenda, armad luggejad! aitab ja hoiab Jummal neid, keſ temma peale lootwad; — ka ſiis, kui willetsuſt ja waewa ſawad nähha.

Kui uſkuſ lodad temma peal,  
Siis aitab ta ſind ſiin ja ſeal! —

---



### III.

## Krahw Doggenburg

ja

## Hindref Wachtenstein.

Eht:

Kes itka tordab Jummalat,  
Kül Jummal tedda awwitab.

---

Aastal 1586 ellas Saksamaal üks krahw, nimmeaga Doggenburg. Temma abbiķasa olli üks jummalakartlit innimenne, kes keige omma allamatte wasto wägga helde ja armolinne olli. Memmad armastasid teine teist keigest süddamest, ja ellasid ühhe wägga sure ja uhke lossi peal.

Hindref Wachtenstein, ühhe nore mõisnikko poeg, kes krahwi proua tenistusēs olli, auustas proua wägga, sepärrast et ta näggi, et ka Hindref Jummalat armastas. Ja nenda olli krahwi proua Hindrefo wasto lahke süddamega. Sedda näggi krahwi üllem jäger, wanna kurri Morits, ja püdis Hindrefule kahjo sata. Ühhel päwal söitsid krahw ja wanna Morits jälle jahhi peale. Müüd on parras aeg! mõtles Morits, ja hakkas krahwi herraga räkima. Minna ollen, auwäärt

Krahwi herra, tähhele pannud, et teie proua Hindreko wasto wägga lahke on, ja ma kardan, et temma Hindrefut ennam armastab, kui au-  
likko krahwi herrat!

Krahwi herra ehmatas selle ülle wägga, sest et temma teadis, kui wägga ta proua tedda armastas. Ugga siiski pallus temma Moritsid, et ta temma proua ja Hindreko järrele parrem wataks.

Se kõnne teggi wanna Moritse süddant weel ennam rõõmsamaks, ja ta iggapäwane keige surem murre olli se, mil wiisil ta Hindrefule kahjo woiks teha. Korraga jäi krahwi proua ainus poeg wägga raskest haigeks, ja proua, kes omma last ni süddamest armastas, ei läinud ialgi haige lapse jurest ärra. Müüd näggi krahwi herra et ta proua, kes enne ni lahke näoga temma wasto olli tulnud, nüüd üsna kurwa näoga krahwi herra peale watas. Ugga mil wiisil wois temma proua ta wasto rõmus olla? sest se lapse raske haigus olli temma süddant nenda kurwastanud, et ta ei woinud lahke näoga ennam olla; ehk ta krahwi herrat ikka ühte modi armastas. Se teggi krahwi herra süddame külma, ja ta hakkas ommas meles mõtlema, et se tõssi on, mis wanna Morits temmale olli rāfinud. Täis wihha ja furjust läks ta ühhel päwal wälja omma wabrikko peale, kus waske sullatati, mis poolteist weräta lõssi jurest ärra olli. Wabrikko jure tulles, tullid waske sullatajad



temma wasto, ja ta ütles neile: se esõimenne, kes tulleb ja teie käest küsib: Kas waff on sulla? sedda wõtke ja wiisake kewa wasse ahjo. Sullased lubbasid ilma wasto pannematta krahwi herra käsko täita, ja nenda pöris ta jälle omma loesi peale taggasi. Tupp aatudes käskis krahwi herra Hindrekut omma jure tulla. Hindrek astus krahwi herra ette ja küsis ilma kartmatta: Mis on aulik krahw teie sowiminne? Krahwi herra watas Hindreko silma, ja näggi kül, et temma südda teigest sest puhhas olli, mis wanna Morits temmale olli räfinud. Ugga kui ta omma proua peale mõitles, et ta ennam ni lahke ta wasto ei olnud, siis sai ta südda jälle täis wiha, ja ta ütles Hindreko wasto: sa pead tänna wasse wabrikko peale minnema ja üttelema:

Suur krahw se lasseb küsida,  
Kas waff jo hakkand sullama?

Hindrek tännas kummardades krahwi herrat ja läks toast wälja krahwi herra käsko täitma. Enne minnemist küsis Hindrek krahwi proua käest: Kas teil aulik proua on mingisuggust käsko mulle anda? ma lähhän praego wasse wabrikko peale. Ei, armas Hindrek! wastas proua. Ugga kui sa firrikust möda lähhed, siis asto kord sisse, ja pallu minno ja mo haige lapse eest, et kummal tedda terweks teeks. Ilma kartmatta süddamega hakkas Hindrek wasse wabrikko peale minnema. Kui ta firriko jure tuli, läks ta sisse, heitis ennast põlwili mahha, ja

hakkas Jummalat palluma. Kirriko õppetaja, kes louna palwet piddi minnema teggema, nenda kui se kattolikko ussu pruuf on, näggi tedda altari ees põlwili maas Jummalat pallumas ja jäi seisma. Sai Hindrek omma palwet lõpetand, astus kirriko õppetaja temma jure ja ütles: kes nenda pallub kui sinna, selle palwet saab Jummal tõeste kuulma; minne julgeste! ja Jummal waim olgo sinno hoitja. — Wähhe aja pärrast, kui Hindrek krahwi herra jurest olli ärra läinud, jäi krahwi herra südda rahhutamaks, ja ta andis wanna Moritsele käsko, ratsa hobbusega Hindreko järrele miina. Ilma aja wiitmatta sõitis Morits wasse wabrikko peale. Kui sullased näggid tedda tullemad, wõtsid tedda finni, ja wiskasid tedda kuma wasse ahjo. Wähhe aja pärrast tuli ta Hindrek ja küsis:

Suur krahw se laeseb küsida,  
Kas wast jo hakkand sullama?

Sullased wastasid:

Se on jo tuhhaaks põllenud,  
Kes krahwist olli sadetud!

Hindrek põris ümber, ja hakkas lossi peale taggasi minnema. Kui krahwi herra tedda näggi, mõtles ta Hindreko waimo omma ees seiswad.

Hindrek terretas ja ütles:

Se on jo tuhhaaks põllenud,  
Kes krahwist olli sadetud!

Nüüd hakkas krahw Hindreko ümber laela finni, ja römo pissarad tullid temma silmist

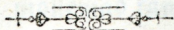


wälja, sest ta näggi, et Jummal ükspäinis Hindrefut olli aidanud. Hindref piddi nüüd krahwi herrale keif räkima, mil wiisil temma kirrikule läind, palwet teggema, ja se läbbi olli wanna Morits enne tedda wasse wabriko peale joudnud. Krahwi herra laskis omma proua ennese jure kutsuda, räkis temmale, mil wiisil wanna Morits isse ommale surma olli walmistanud, ja pallus tedda, keif ärraunnustada, mis ta ilma süüta temma peale olli arwanud. Krahwi proua hakkas omma mehhe käest finni, ja ütles: Jummal on Hindrefko palwet mõtnud kuulda, sest meie armas poeg on jubba hopis parrem. Keif kolm pannid käd kofko, ja hakkasid laulma:

Mis Jummal teeb, on hästi keif,  
Ta nou on ikka hea!

## Saul.

Se Jummal, kes keif ära teab,  
Keif furjad mõited ärra näab.  
Ei jätta nuhtlematta ta,  
Waid tassub furja pörguga.  
Kui mõtlet furja süddames,  
Siis kurri kaswab sinno sees,  
Senni kui wimalis wõimust saab,  
So peale furrat — irwitab.  
Ta ennast sulle armsaks teeb,  
Kui tehtud sü — siis tagganeb.  
Ja kartusfega aiab ta,  
Weel suremat süüd teggema.



## IV.

### Küraf rätsep

ehf

### õnnetus õnnetusse peale.

Kaškari linnas, Tattari Ma raja wasto, ellas ennemušte üks kaupmees, kes omma prouat wägga armastas. Ühhel päwal istus ta omas podis, kui üks kürafas rätsep temma podi ette seisma jäi, seal laulma hakkas, ja wägga illusaste Türgi trummi löi. Kaupmehhele teggi se suurt rõmo, ja ta mõtles, ma tahhan tedda tänna õhto koddoo minnes ennesega kasa wõtta, kus ta ni hästi mind kui mo prouat peab rõmustama. Pea panni ta omma podi finni, ja mollemad, kaupmees ja kürafas hakkasid minnema.

Kaupmehhe proua olli jubba lauda katnud, ja otis omma meest õhto sõgile. Kui kaupmees ja kürafas koddoo ollid tulnud, istusid keit kolm laua jures, kus wärske kalla sup neid otis. Sõma aegas olli kürafas foggematta ühhe kalla fondi omma kurko nelanud, ja natiukesse aja pärrast olli ta furnud. Mollemad ollid nüüd ühhekorraga



sure hädäda sees, sest et se luggo nende majas olli sündinud. Ja nad kartsid, et kohhus neid kui mõrtsukaid piddi nuhtlema. Sepärrast mõtsid mollemad nouks, tedda tohtre jure wia, kes nende liggidal ellas, ja temmale rohtu palluda.

Raupmees kandis omma prouaga kura tohtri kotta, ja isse läks ta tüdrukule üttele, et ni hea oleks ja tohtrid palluks haiget waatma tulla. Ni pea kui tohtri tüdruk tohtrile läks käsko andma, pannid mollemad kura treppi naeale püsti ja läksid kaja. Tohter käskis tüdrukut küünlaga tuld näidata, ja weel enne kui tüdruk küünlaga oleks jõudnud tulla, olli tohter jubba uksest wäljas, lükkas pimmedas wästo treppi ja ühe korräga olli wäna kura käsk kollinal treppi äre peält wästo kaja pörrandad kullund. Kui wägga ehmatas ta ärra, kui näggi et se innimenne surnud olli. Ta läks rutto tuppä taggasi omma prouale sedda õnnetust rääkima. Mollemad ehmatasid kül esotsä ärra selle sure õnnetusse üle, ägga siiski piddi üks nou petud sama, mil kombel sedda surnud majast wälja sada. Tohtri proua, üks wäna kawa wal loom, andis omma mehhele sedda head nou, wäna kura käsk õsel ärra kanda. Urmas mees! ütles ta: meie wöttame kätte, kanna me tedda omma nabri kattuksse, lasseme tedda korskast alla, wäna Sultani äida mehhe koki, ja meie olleme murrest lahti. Tohter leidis sedda nou hea ollewad, ja mollemad kandsid kura kattuksse

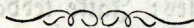
peale, kust tedda kõiega korskast alla lastsid. Sultani aida=mees, kes selle praego sündind asja peale pulmast koddoo olli joudnud, ehmatas wägga ärra, kui ta näggi, et üks innimenne temma kõtis seisis. Ah, ah! ütles ta: kas sinna olled se suur rot, kes mulle ni paljo kahjo teeb, ja minno wõid raswad ja ärra weab? Ma tahhan so koerale näidata, et sul ial himmo ei tulle minno kõi tulla. Nende sõnnadega wõttis ta ühhe keppi ja hakkas kuralale möda pead leikama. Korraga kukkus kuralas kummali mahha, ja aida=mees trummeldas keppiga möda selga. Kui ta näggi, et kuralas ennast koggoni ei ligutand, käs kis ta tedda wälja miina, agga ta olli ja jäi wakka. Nüüd ehmatas aida=mees ärra, kui ta leidis, et kuralas surnud olli, ja hakkas wanduma. Täis hädda ja kartust, mõtles ta, mis nüüd peale hakkata? S olli pimme kui kot, ta wõttis kuralat selga, kandis tedda ulitsa otsa, ja panni tedda ühhe koja ukse naeale seisma, ja läks kojo taggast. Enne päwa touso juhtus üks risti usso kaupmees sedda ulitsat läima, ja möda miines pudutas ta koggematta kurala külge, kes silmapilk ta peale kukkus. Kaup=mees ehmatas ärra, sest ta mõtles ühhe mõrtsuka ollewad, ja hakkas appi karjuma. Warsti tullid kaks soldatid senna, ja kui nad näggid, et kuralas surnud olli, wõtsid nad kaupmehhe kinni, ja wisid tedda wangi. Teisel hommikul anti sedda Sultatile teada, ja Sultan käs kis



ristiusso kaupmeest ilma armota wõlla ülespua.  
— Pea anti keige liinnale teada, et üks risti-  
usso kaupmees peab ülespodud sama.

Teisel hommikul todi kaupmees wangi-honest  
wälja, ja weeti wõlla samba jure. Jubba olli  
kõis kaupmehhe kaelas, kui aeda-meess kohtu  
üllema ette astus, ja tedda palluma hakkas: et  
kaupmees ilmasüüta on. Sai ta omma luggo  
keik üles räkind, mil wiisil kuralas temma kõlis  
olli surma sanud, lasti kaupmees lahti, ja jubba  
hakkati aeda-mehhele kõiit kaela pannema, kui  
tohter ennast läbbi rahwa tungis, kohtu-üllema  
jure astus ja ütles: Jätke tedda ellusse, minna  
ollen se kurala ärra surmanud! ja räkis keik,  
mis modi ta tedda foggematta treppist alla olli  
lükfand. Kohto ülem kääkis aeda-meest lahti  
tehha ja tohtert ülespua, kui Türgiusso kaup-  
mees omma prouaga kohto-üllema ette astusid,  
ja ütlesid: Meie jures on ta surma sanud, sest  
et ta kalla söma jures ühhe fondi omma kurku  
nelas. Sultan, kes wanna kuralast waea lei-  
dis, sest ta olli Sultani jures narriks, küsis  
omma Pei käest: kas legi tedda on näinud?  
Uulik Sultan! wastas Pei: eile hommiko läks  
ta joobnud peaga wälja, ta tänna on ta ulitse  
pealt furnud leitud, kus ta ühhe kaupmehhe  
jures fondi omma kurko on neland, kedda praego  
wõlla puakse. Minne ruttuste sinna, ja ütle  
kohto-üllemale, et se kaupmees peab sia tullesma,  
Parrajaks ajaks joudis Pei wõlla-samba jure

ja hüdis: Sultani kässo peale jätke kaupmeest ellusse, ja tulge temma jure! Kõis mõeti Türgi, usso kaupmehhe kaelast ärra, ja kohtu-üllem läks tohtri, aeda-mehhe, ja kahhe kaupmehhega Sultani jure. Sultan käsks nüüd igga ühte omma luggo ülesrääkida, mil wiisil kütakas omma surma olli sanud. Kui keif nelli omma luggo ollid ülesrääkinud, käsks Sultan omma kirjutajat keif sedda üleskirjutada, ja sedda immelikko luggo Sultani kirjade jure panna. Reige neljale kinkis Sultan hulga rahha nende truusse eest, ja lasks neid minna.

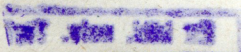


## V.

**Wabrikant Newing**  
ja temma wabriko üllewataja Klaas,  
ehk:

kes Summalat armastab, sellel lähheb keif  
asfi heats.

Saksa-maal, Reini jõe ligidal elas üks wägga rikkas wabriko perremees, nimmega Newing. Temma norem wend olli kingiseppa ametit õppinud, mis temmale kül monni koppis sisse tõi, agga süiski ta naist ja kuus last toita ei jõudnud, et monni hea koppis kõrtsi kappi





läks. Ta isse titis: hea tõteggia, kange wina wõtja!" — Oh teie rummalad ja ilma moist matta innimesed! Etš se olle kurradi nou ja sanna, mišga ta innimesse süddant julgeš teeb? — Wabriko perremees Newing olli pois mees, kes wina jomist ei sallind, ja ka selle pärrast omma wenda wägga wihtas. Ühhel päwal läks wanna wabriko perremees Newing linna, ja näggi et üks tõmees lounse palwe kella lömisse jures omma mütsi peast ärra wöttis, ja ristis kättega ulitse äres seisis. Teine tõmees, kes ta kõrwas mütsiga seisis, kui ta näggi, et Klaos omma mütsi peast ärra wöttis, ütles: So ninna on wist wägga pitk, sa tahhad, et monni kattus kiwwi so ninna külge kopputab! — Reid sanno kulis wanna wabriko perremees Newing. Ta astus Klaosse jure, ja küsis: Kas tahhad minno jure tõle tulla? Hea melega! wastas Klaos, ja hakkas wanna wabriko perremehhe järrele minnema. Te peal ütles wanna wabriko perremees: Mul ei olle kül praego mitte tõ meest tarwis, agga et ma sind näggin mütsita palwet teggemaš, tulli mulle mele: temmal woib wist pallukesse pudust olla, ja sellepeale kutsufin sind ommale tõle. Kui sa puraiumist himmustad, woid monneš ajaks minno tõosse jada. Klaos tännas wabriko perremeest, ja lubbas leif temma mele järrele tehha. Agga ma pallun sind, ütles wabriko perremees: kui ma sind middagi kässin tehha, ehk ka omma wabriko jures middagi ehhitada

lassen, siis ärra küüsi ial: Mikspärrast se on? Nenda joudsid mollemad wabriko jure, kus Klaos se le omma tö kätte näidati. Monni näddal olli Klaos wabriko jures puid raiund, kui ühhel öhtul wanna wabriko perremees Klaosse jure tuli, ja temmale ütles: Ma nään, et sul pit tee koddõ miinna on, kui tahhad, woid ka õse wabriko jures maggada! Klaos tännaß wabriko perremeesst, ja olli selle ülle wägga rahhul. Pari aasta pärrast, kui wabriko perremees näggi, et Klaos üks wißi pärralt mees olli, ütles ta: Klaos! sa woid omma naese ja lapsed ka sja tua. Mis sa arwad sest luggust? Tännan teid keigest süddamest, wastas Klaos. Wanna wabriko perremees laskis sure wabriko ja ellamisse majade wahhele kiwwi mürti tehha, agga legi ei tohtind küsida: mikspärrast se on? Klaos olli keik piddi üks wägga auwäärt mees, ja wabriko perremees armastas tedda ja panni tedda wabriko üllewatajaks, kus ta sedda ammetit truussega toimetas. Korraga jäi wanna wabriko perremees wägga raskeste haigeks. Klaos olli selle ülle wägga mures, sest ta teadis, et pärrast wabriko perremehhe surma temma ühhelorraga leiwast lahti on. Wabriko perremehhe haigus läks pääw päwalt ifka pahhemaks, nenda et iggaüks keit lotust mahha olli jätnud. Paar päwi, ja wanna wabriko perremees olli puhkama läinud. Temma ainus wend lotis keif warra pärriwad, ja monni näddal pärrast wabriko perremehhe mattusid müdi



wabrik' ärra, agga keik' mu kraam sai oksjoni peal ärramüdüd. Kui jo keik' olli müdüd, todi wimaks wanna wabriko perremehhe kojo wälja. Kes kül sedda piddi ostma? Monni pakkus paar toppikad, tunni wimaks wanna Klaos ka hüdis: Ei kegi paktu ennam! ja wabriko perremehhe kojo jäi Klaossele. Rõmuga wöttis ta koju õlale, ja hakkas toast wälja minnema. Roggematta kommistas ta ukse wahhel, ja tulkus mahha. Kraam läks purruks, ja hulk rahha olli koja pörrandal maas. Kui wabriko perremehhe wend sedda näggi, hüdis ta: Klaos, sa olled pildi ostnud, agga mitte sedda rahha. Rohto saks leidis rami wahhelt ühhe pärrandusse kirja, kus weel kirjutud olli, et kes pildi ostab, ka selle rahha pärrib, mis seal rami wahhel on. Wabriko perremehhe wend piddi keik' rahha Klaosse kätte andma, ja sellega rahhul ollema, mis temma wend ta ośsaks olli seadnud. Wabriko perremehhe wend, kui jo keik' rahha olli ärra raisanud, jäi pärrast ni waeseks, et kui abbikasa mulla alla olli matnud, Klaosse jure tuli ja tedda pallus, et ta temma wäikses maeas woiks ellada. Klaos wöttis tedda lahke süddamega wasto, ja mollemaad ellasid rohholikkult mõnda aastat.



## Register.

---

Leh.-Pülg.

I.	Ali-Paba ja nellikümmend mõrtsukad.	
1)	Nellikümmend mõrtsukad . . . .	5
2)	Kasimi õn ja suur õnnetus . . .	12
3)	Mõrtsuka kurri nou ja hirmus ots	19
4)	Kadja teeb Ali-Paba poeaga sõbrust ja saab surma . . . . .	28
II.	Mõrtsuka pruut.	
1)	Wartung ja Maria . . . . .	32
2)	Wartung wiakse wangi-honekse .	35
3)	Peter Lindingi hirmus ots . . .	39
III.	Grahw Doggenburg . . . . .	43
IV.	Küraf rätsep . . . . .	48
V.	Wabrikant Newing . . . . .	52

---